

ევროკავშირი, როგორც ზენაციონალური და
განსაკუთრებული საერთაშორისო სუბიექტი

Jean Monnet Project
Erasmus+, Caucasus University
ევროკავშირის სამართლებრივი სახე
LFEU
Project N° 619948-EPP-1-2020-1-GE-EPPJMO-PROJECT

გურანდა ჭელიძე/Guranda Chelidze

მაისი /May 2021

ტრენინგის მიზანი და ამოცანები

- ცოდნის გავრცელება ევროკავშირის, როგორც ინსტიტუციონალური სტრუქტურითა და გადაწყვეტილების მიღების პროცედურებით გამორჩეული ზესახელმწიფოებრივი გაერთიანების შესახებ.
- საერთაშორისო თანამშრომლობისა და რეგიონალური ინტეგრაციის აუცილებლობის შესახებ მსმენელთა ცნობიერების ამაღლება;
- ევროკავშირის მიზნებისა და მისი როგორც პოლიტიკური და ეკონომიკური გაერთიანების შესახებ ცოდნის დაგროვება;
- ცოდნის გაღრმავება ევროკავშირის უმთავრესი შეთანხმებების შესახებ, რაც განაპირობებს მის ზესახელმწიფოებრივ და განსაკუთრებულ ხასიათს.

ტრენინგის შინაარსი

- საერთაშორისო თანამშრომლობის აუცილებლობა და რეგიონალური ინტეგრაციის საკითხი
- ევროკავშირის დაფუძნება და მისი მთავარი მიზანი
- თვალსაზრისები ევროკავშირის რაობის შესახებ
- ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

საერთაშორისო თანამშრომლობის აუცილებლობა და რეგიონალური ინტეგრაციის საკითხი

- დღევანდელი მსოფლიო წარმოუდგენელია ევროკავშირის გარეშე.
- მეორე მსოფლიო ომის შედეგებმა დღის წესრიგში დააყენა სახელმწიფოთა თანამშრომლობის საკითხი.
- თანამშრომლობის მოტივები განსხვავებული იყო და არის.
- სახელმწიფოები თანამშრომლობენ მშვიდობის ხელშეწყობის, ვაჭრობის წახალისების, რესურსების განაწილების, საერთო პრობლემებთან ერთობლივად გამკლავების მიზნით.
- ზოგჯერ სახელმწიფოებისთვის უფრო მოსახერხებელია საერთაშორისო ორგანიზაციების შექმნა.

საერთაშორისო თანამშრომლობის აუცილებლობა და რეგიონალური ინტეგრაციის საკითხი

- საერთაშორისო ორგანიზაციები ხელმძღვანელობენ ერთობლივ პროგრამებს, აგროვებენ მონაცემებს და აკვირდებიან საკუთარი მუშაობის პროგრესს.
- შესაძლოა, საერთაშორისო თანამშრომლობა უფრო შორსაც წავიდეს და რეგიონული ინტეგრაციის სახე მიიღოს.
- პროცესის შინაარსს შესანიშნავად გადმოსცემს შემდეგი განმარტება: „რამდენიმე განსხვავებული ეროვნული მოცემულობის პოლიტიკური აქტორი რწმუნდება მათი ერთგულების, მოლოდინებისა და პოლიტიკური საქმიანობის ახალი ცენტრისკენ გადატანის აუცილებლობაში; ამ ცენტრის ინსტიტუციებს აქვთ ან ითხოვენ იურისდიქციას წინარეარსებულ ეროვნულ სახელმწიფოებზე“.
- მიზანი არის კოლექტიური ქმედების ხელშეწყობა, საერთო წესების შემუშავება ან საერთო ინტერესების შექმნა (ეკონომიკური თანამშრომლობა).

საერთაშორისო თანამშრომლობის აუცილებლობა და რეგიონალური ინტეგრაციის საკითხი

- რეგიონული ინტეგრაცია ისეთი ინსტიტუციების შექმნას გულისხმობს, რომლებსაც ახალი წესების დადგენისა და ახალი პოლიტიკის შექმნის უფლებამოსილება (ევროკავშირის ტერმინოლოგიით: „კომპეტენცია“) აქვთ
- იმ სფეროებში, რომლებშიც თანამშრომლობაზე შეთანხმდნენ მისი წევრები.
- ეს ინსტიტუციები ისეა შექმნილი, რომ წევრი სახელმწიფოების მთავრობებს ამ წესებისა და პოლიტიკური მიმართულებების მიღებასა და აღსრულებაში საკვანძო როლის შესრულება შეუძლიათ.

ევროკავშირის დაფუძნება და მისი მთავარი მიზანი

- ევროკავშირის (European Union) არსებობა იწყება 1957 წელს, გააერთიანა რა სამი ორგანიზაცია:

ევროპის ეკონომიკური გაერთიანება (ეეგ)

ქვანახშირისა და ფოლადის ევროპული გაერთიანება (1951)

ატომური ენერჯის ევროპული გაერთიანება (1957)

- ევროკავშირი ექვსი ქვეყნის – ბელგია, გერმანია, იტალია, ლუქსემბურგი, საფრანგეთი, ნიდერლანდები – გაერთიანებით დაიწყო.
- დღეისათვის უკვე ოცდაშვიდ წევრ სახელმწიფოს ითვლის.
- ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოები ქმნიან პარტნიორულ გაერთიანებას.

ევროკავშირის დაფუძნება და მისი მთავარი მიზანი

- ევროკავშირი სათავეს იღებს რამდენიმე ხელშეკრულებიდან;
- უმთავრესი მიზანია
ომისშემდგომ ევროპაში მშვიდობისა და სტაბილურობის დაცვა ეკონომიკური ინტეგრაციის მეშვეობით და წევრი ქვეყნების ერთობლივი განვითარება.
მოქალაქეთა კეთილდღეობის ხელშეწყობა
დოვლათის სამართლიანი განაწილება.
- „ევროპის ქვანახშირისა და ფოლადის გაერთიანების“ შექმნით მივიღეთ ის, რასაც დღევანდელი ევროპული კავშირი ჰქვია.
- ეროვნული ინტერესები კოლექტიურმა ევროპულმა ინტერესებმა გადაფარა და დღევანდელი ევროკავშირი შექმნა.

ევროკავშირის დაფუძნება და მისი მთავარი მიზანი

- გლობალურ სცენაზე ევროკავშირი მსოფლიოს უმდიდრესი ბაზარია, მსოფლიოს უდიდესი სავაჭრო ძალაა, კომპანიათა შერწყმისა და შესყიდვების უმსხვილესი ბაზარია, მსოფლიოს პირდაპირი ინვესტიციების უდიდესი წყაროცაა და სამიზნეც.
- იგი განსაკუთრებულ როლს ასრულებს საერთაშორისო ურთიერთობებში; როლს, რომლის მსგავსიც ისტორიაში ჯერ არც ერთ მნიშვნელოვან აქტორს არ შეუსრულებია, რადგან იგი მხოლოდ მშვიდობიან და სამშვიდობო საშუალებებს იყენებს და არა სამხედრო ძალას.
- დღეს ევროპულ სახელმწიფოებს იზოლირებულად აღარ განიხილავენ. მათ, როგორც პარტნიორებს, ევროკავშირი აერთიანებთ.
- ევროპის მომავალი წარმოუდგენელია ძლიერი პოლიტიკური და ეკონომიკური თანამშრომლობის გარეშე. მოკლედ რომ ვთქვათ, ევროპელებმაც და არაევროპელებმაც უკეთ უნდა იცოდნენ, როგორ მუშაობს ევროკავშირი და რას ნიშნავს მისი არსებობა.

თვალსაზრისები ევროკავშირის რაობის შესახებ

- გლობალურ სცენაზე ევროკავშირი მსოფლიოს უმდიდრესი ბაზარია, მსოფლიოს უდიდესი სავაჭრო ძალაა, კომპანიათა შერწყმისა და შესყიდვების უმსხვილესი ბაზარია, მსოფლიოს პირდაპირი ინვესტიციების უდიდესი წყაროცაა და სამიზნეც.
- იგი განსაკუთრებულ როლს ასრულებს საერთაშორისო ურთიერთობებში; როლს, რომლის მსგავსიც ისტორიაში ჯერ არც ერთ მნიშვნელოვან აქტორს არ შეუსრულებია, რადგან იგი მხოლოდ მშვიდობიან და სამშვიდობო საშუალებებს იყენებს და არა სამხედრო ძალას.
- დღეს ევროპულ სახელმწიფოებს იზოლირებულად აღარ განიხილავენ. მათ, როგორც პარტნიორებს, ევროკავშირი აერთიანებთ.
- ევროპის მომავალი წარმოდგენელია ძლიერი პოლიტიკური და ეკონომიკური თანამშრომლობის გარეშე. მოკლედ რომ ვთქვათ, ევროპელებმაც და არაევროპელებმაც უკეთ უნდა იცოდნენ, როგორ მუშაობს ევროკავშირი და რას ნიშნავს მისი არსებობა.

თვალსაზრისები ევროკავშირის რაობის შესახებ

- ევროკავშირის შესახებ მსჯელობისას მნიშვნელოვანია, როგორ შევხედავთ სახელმწიფოების ცვალებად როლს.
- შეიცვალა ერთ დროს ევროპის პოლიტიკური სცენის დომინანტი აქტორები – სახელმწიფოები.
- ამ ცვლილების მიზეზი კი მათ შორის თანამშრომლობის საჭიროება გახდა, რაც, თავის მხრივ, პოლიტიკური და ეკონომიკური გარემოებების გავლენით მოხდა.
- დროთა განმავლობაში ევროკავშირმა ევროპული ზესახელმწიფოს მრავალი თვისება შეიძინა, ანუ ტრადიციულ სახელმწიფოზე მაღალი დონის მმართველობისა და ხელისუფლების სისტემად ჩამოყალიბდა.
- თუმცა არსებობს სხვადასხვა მოსაზრება.

თვალსაზრისები ევროკავშირის რაობის შესახებ

- ევროკავშირის შემთხვევაში ყველაფრისთვის სახელის დარქმევა მარტივი საქმე არ არის, რადგან იგი პოლიტიკისა და მთავრობათა საქმიანობის ტრადიციულ ჩარჩოებში არ ჯდება.
- როცა ფართომასშტაბიანი პოლიტიკური გაერთიანებების ორგანიზაციული მოწყობის დადგენას ვცდილობთ, შეგვიძლია, ამოსავალ წერტილად სახელმწიფოები ან საერთაშორისო ორგანიზაციები ავიღოთ.
- ევროკავშირს ორივე მათგანის დამახასიათებელი ნიშნები აქვს, მაგრამ ბოლომდე არც ერთი არ არის.
- დღეს ევროკავშირის ხუთი განსხვავებული თვალსაზრისით განიხილავენ:
 - საერთაშორისო ორგანიზაციად
 - რეგიონული ინტეგრაციის ასოციაციად
 - უნიკალური მახასიათებლების მქონე ორგანიზაციად
 - დამოუკიდებელ პოლიტიკურ სისტემად
 - ან ჰიბრიდად.

თვალსაზრისები ევროკავშირის რაობის შესახებ - საერთაშორისო ორგანიზაცია

- არსებობის პირველ წლებში „ევროპის ეკონომიკური გაერთიანება“ ერთობ ტრადიციული საერთაშორისო ორგანიზაცია იყო;
- დღევანდელი ევროკავშირი გაცილებით მეტია.
- მას ჩვეულებრივ საერთაშორისო ორგანიზაციაზე გაცილებით მეტი სუპრანაციონალური მახასიათებელი და დიდი ამბიციები აქვს,
- იგი გაცილებით მასშტაბურია და მეტ უფლებამოსილებას ფლობს, გაცილებით მეტი სახელმწიფოა მასში გაწევრიანებული.

თვალსაზრისები ევროკავშირის რაობის შესახებ - რეგიონული ინტეგრაციის ასოციაცია

- მეორე თვალსაზრისის მიხედვით, ევროკავშირს რეგიონული ინტეგრაციის ასოციაციად წარმოადგენენ.
- რეგიონული ინტეგრაციის ასოციაციასაც თითქმის იგივე ძირითადი მახასიათებლები აქვს, რაც საერთაშორისო ორგანიზაციას,
- მაგრამ ინსტიტუციების მასშტაბების, პოლიტიკისა და კანონმდებლობის მხრივ, ევროკავშირი რეგიონული ინტეგრაციის სხვა მაგალითების ფარგლებს გასცდა და საკმაოდ შორსაც.
- ბევრი იმაზეც საუბრობს, რომ ამ უკანასკნელებმა, ალბათ, ევროკავშირისგან უნდა ისწავლონ მრავალი რამ. თუმცა სადავო საკითხად რჩება, რამდენად შორს წავიდა ევროკავშირი.

თვალსაზრისები ევროკავშირის რაობის შესახებ - უნიკალური მახასიათებლების მქონე ორგანიზაცია

- მესამე შესაძლებლობაც არსებობს – შეგვიძლია, ევროკავშირი უნიკალურ ფენომენად განვიხილოთ,
- თუმცა არჩევანის გაკეთება ასეთ მიდგომაზე სიზარმაცის ტოლფასია, რადგან რთული იქნება ევროკავშირზე საუბარი თუ არ დავადგენთ, რას წარმოადგენს ის.
- ევროკავშირის ზოგიერთი მკვლევარი ევროკავშირსა და სხვა სახის პოლიტიკურ ორგანიზაციებს შორის არსებული მსგავსებისა და შედარების კრიტერიუმებს გამოყოფს,
- რაც გვაფიქრებინებს, რომ ევროკავშირი უნიკალური სულაც არ არის.
- იგი პოლიტიკური სტრუქტურებისა და ინსტიტუციების ერთგვარი რეკონფიგურაციაა.

თვალსაზრისები ევროკავშირის რაობის შესახებ - დამოუკიდებელი პოლიტიკური სისტემა ან ჰიბრიდი

- მეოთხე თვალსაზრისით ევროკავშირი შეგვიძლია დამოუკიდებელ პოლიტიკურ სისტემად მივიჩნიოთ.
- ასეთ თვალსაზრისს მრავალი მომხრე გამოუჩნდა 1990-იანი წლების შემდეგ, ანუ მას შემდეგ, რაც ევროკავშირის გავლენა გაიზარდა და მისი ნორმებიც უფრო კომპლექსური გახდა.
- დღეს ევროკავშირს სწორედ ამ თვალსაზრისით განვიხილავენ. თუ ტერმინ სისტემაში კოორდინაციას, ორგანიზაციასა და წესრიგს ვიგულისხმებთ, ვერ უარვყოფთ, რომ ევროკავშირი ნამდვილად პოლიტიკური სისტემაა თავისი ინსტიტუციებით, კანონებით, ნორმებით, პასუხისმგებლობებით, ვალდებულებებითა და პოლიტიკით.
- დასასრულს, შეგვიძლია, ზემოთ განხილული ოთხი შესაძლებლობა გავაერთიანოთ და ევროკავშირი სახელმწიფოსა და საერთაშორისო ორგანიზაციის ჰიბრიდად ან წარმოვუბლად განვიხილოთ.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

- 1990-იანი წლებიდან ევროკავშირის ხასიათის თავისებურების ასახსნელად დამკვიდრდა ტერმინი **მრავალდონიანი მმართველობა (MLG)**.
- ამ ტერმინით აღნიშნავენ სისტემას, რომელშიც ძალაუფლებას ინაწილებენ სუპრანაციონალური, ეროვნული, ქვეეროვნული და ადგილობრივი მთავრობები, რომელთა შორისაც ურთიერთობის მაღალი ხარისხი არსებობს.
- ჯერჯერობით კვლავ რჩება დისკუსიის თემად, ევროკავშირი მთავრობად უნდა განვიხილოთ თუ მის შემთხვევაში უფრო ფართო დატვირთვის მქონე ტერმინი მმართველობა უნდა გამოვიყენოთ.
- მეტი მომხრე ჰყავს ტერმინის – **მრავალდონიანი მართვის** – გამოყენებას.
- აღნიშნული ტერმინით მოიხსენიებენ კონკრეტული ტიპის ურთიერთობას - როგორც ვერტიკალურს, ისე ჰორიზონტალურს ინსტიტუციათა სხვადასხვა დონეებს შორის.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

- ევროკავშირი მიიჩნევა როგორც შესახელმწიფოებრივი გაერთიანება, ამას კი განაპირობებს მისი ინსტიტუციონალური სტრუქტურა და გადაწყვეტილების მიღების პროცედურები.
- აღნიშნულის საფუძველს ვკითხულობთ 1951 წლის დეკლარაციაში, სადაც ქვანახშირისა და ფოლადის ევროპული საზოგადოების დამფუძნებლები აცხადებდნენ, რომ ქმნიან "პირველ შესახელმწიფო ინსტიტუტს" და ამით "ქმნიან ორგანიზებული ევროპის ჭეშმარიტ საფუძველს".

რას ნიშნავს ტერმინი შესახელმწიფოებრივი

- გამოიყენება სხვადასხვა კონტექსტის - მაგალითად, საერთაშორისო, ტრანსნაციონალური ან გლობალურის ფართო, განუსაზღვრელი მნიშვნელობით. მეორე გაგებით, ეს არის საერთაშორისო ორგანიზაციებში გადაწყვეტილების მიღების მეთოდი - სამთავრობათშორისო მიდგომა.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

- ისტორიულად ეს კონცეფცია შემოიტანა და რეალური გახადა რობერტ შუმანმა, როცა საფრანგეთის მთავრობა დათანხმდა შუმანის დეკლარაციის პრინციპს და მიიღო ომისა და მშვიდობის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი საკითხებით შემოფარგლული შუმანის გეგმა.
- ასე დაიწყო ექვსი სახელმწიფოს ქმედება ომი გაეხადათ არათუ წარმოუდგენელი, არამედ მატერიალურად შეუძლებელიც.
- ისინი შეთანხმდნენ, რომ სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი ინტერესები, სახელდობრ, ქვანახშირისა და ფოლადის წარმოება დაექვემდებარებინათ საერთო უმაღლესი ორგანოსათვის, რომელიც თავის მხრივ ემორჩილებოდა დემოკრატიულ და სამართლებრივ ინსტიტუტებს.
- ისინი დაეთანხმნენ კანონის ევროპულ უზენაესობას და ახალ დემოკრატიულ პროცედურას.
- შუმანმა ზესახელმწიფოებრივი კავშირები დაახასიათა, როგორც კაცობრიობის განვითარების ახალი ეტაპი. განსხვავდებოდა XIX-XX საუკუნის დესტრუქციული ნაციონალიზმისაგან, რომელიც იწყებოდა პატრიოტული სულისკვეთებით, თუმცა მთავრდებოდა ომებით.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

- რა განაპირობებს დღეს გაერთიანების ზესახელმწიფოებრივ ხასიათს? უპირველეს ყოვლისა, გადაწყვეტილების მიღების პროცედურა, როცა გადაწყვეტილების მიღება სცდება ეროვნული სახელმწიფოების დონეს.
- ევროკავშირის ზესახელმწიფოებრივ ელემენტებს შორის ასახელებენ:
 1. ევროკავშირი წარმოადგენს იურიდიულ პირს, რომელიც დამოუკიდებელია წევრი-სახელმწიფოებისაგან; როგორც ასეთს, მას შეუძლია დადოს საერთაშორისო შეთანხმებები მესამე მხარესთან.
 2. ევროკავშირის ინსტიტუტები ღებულობენ აუცილებელ გადაწყვეტილებებს ევროკავშირის პოლიტიკის, ბიუჯეტის და სხვა საკითხებში.
 3. ევროკავშირის ზოგიერთი ინსტიტუტი - კომისია, სასამართლო და პარლამენტი - მთლიანობაში წარმოადგენს ევროკავშირს.
 4. ევროპის კავშირი გავლენას ახდენს წევრი სახელმწიფოების პოლიტიკაზე.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

- ბევრი მკვლევარი თვლის, რომ ევროპული ინტეგრაცია სწორედ რომ ზესახელმწიფოებრივ დონეზე მიმდინარეობს.
- ევროკომისია და პარლამენტი, როგორც იტყვიან, ემხრობიან ევროპულ თვალთახედვას: მათი საქმიანობის დღის წესრიგი განისაზღვრება არა ნაციონალური ინერესებით, არამედ იმით თუ რა იქნება უკეთესი მთლიანად ევროკავშირისათვის.
- დაარსების დღიდან მოყოლებული ფორმდებოდა ახალი ხელშეკრულებები, რომლებიც ევროინტეგრაციის მასშტაბებსა და განფენილობას აფართოებდა.
- ამ მიმართებით კარგად ჩანს ევროკავშირის, როგორც ზესახელმწიფოებრივი და განსაკუთრებული საერთაშორისო სუბიექტის ხასიათი. აღსანიშნავია მასტრიხტის ხელშეკრულება.
- ბერლინის კედლის დანგრევამ, რასაც გერმანიის გაერთიანება მოჰყვა, ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნების საბჭოთა კონტროლიდან გათავისუფლებამ, აგრეთვე, 1991 წლის დეკემბერში საბჭოთა კავშირის დაშლამ და მნიშვნელოვანმა დემოკრატიულმა პროცესებმა, ევროპის პოლიტიკური სტრუქტურის შეცვლა განაპირობა.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

- 1992 წლის 7 თებერვალს მასტრიხტში ხელი მოეწერა ხელშეკრულებას ევროკავშირის შესახებ.
- ამ ხელშეკრულების გაფორმებით, ევროგაერთიანებები გარდაიქმნა ევროკავშირად და ეკონომიკურთან ერთად, პოლიტიკური ასპექტიც შეიძინა.
- მასტრიხტის ხელშეკრულებით, შესწორდა და ერთ პოლიტიკურ დოკუმენტში გაერთიანდა ყველა მანამდე არსებული - პარიზის (1950წ.) და რომის (1957წ.) ხელშეკრულებები და ერთიანი ევროპული აქტი (1986წ.).
- მასტრიხტის ხელშეკრულებამ დაადგინა, რომ ევროკავშირი უნდა ეფუძნებოდეს სამ სვეტს:

პირველ სვეტში, რომელიც სწორედაც რომ ევროპის კავშირის ზესახელმწიფოებრივი ელემენტები ჩანს, გაერთიანდა ევროპის არსებული გაერთიანებები (ევროპის გაერთიანება, ევროპის ქვანახშირისა და ფოლადის გაერთიანება და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანება).

მეორე სვეტში შევიდა საერთო საგარეო და თავდაცვის პოლიტიკა,

მესამე სვეტში - თანამშრომლობა მართლმსაჯულებასა და შინაგან საქმეებში.

მეორე და მესამე სვეტი ევროკავშირის სამთავრობათშორისო ხასიათზე მიგვითითებს.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

პირველი სვეტი

საბაჟო კავშირი

საერთო სოფლის მეურნეობის პოლიტიკა

ერთიანი ბაზარი

სავაჭრო პოლიტიკა.

მეორე სვეტი

თანამშრომლობა საერთო საგარეო პოლიტიკის შემუშავების საკითხებზე;

სამშვიდობო მისიები;

დახმარება არაწევრი ქვეყნებისათვის;

ევროპის უსაფრთხოების;

განიარაღებისა და თავდაცვის დაფინანსების საკითხი;

მესამე სვეტი

წვერი ქვეყნების პოლიციისა და სასამართლო სისტემების თანამშრომლობა სამოქალაქო სისხლის სამართლის საკითხებში;

საპოლიციო თანამშრომლობა;

რასიზმის წინააღმდეგ ბრძოლა;

ნარკომანიის, ტერორიზმის, ორგანიზებული დანაშაულის, ტრეფიკინგისა და ადამიანის უფლებების დარღვევის წინააღმდეგ ბრძოლა.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

- პირველ სვეტში საკითხები გადაწყდებოდა ზეეროვნულ (ანუ ევროპულ) დონეზე, ხმათა უმრავლესობით, სადაც გადამწყვეტი როლი დაეკისრა ევროკომისიას და ევროპარლამენტს, საბჭოსთან ერთად.
- დანარჩენ ორ სვეტში წამყვანი როლი მიენიჭა საბჭოს და გადაწყვეტილებები მიიღებოდა ეროვნულ დონეზე, წევრი ქვეყნის ხელმძღვანელებისა და მინისტრების მიერ.
- აქ გადაწყვეტილების მისაღებად საჭირო იყო ყველა წევრი ქვეყნის თანხმობა.
- მეორე და მესამე სვეტის საკითხებში, ანუ საერთო საგარეო და თავდაცვის პოლიტიკის, ასევე მართლმსაჯულებისა და შინაგან სამქეებში, კომისია და პარლამენტი ვერ ჩაერეოდნენ.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

- აღნიშნულის მიზეზი გახდა ის, რომ სახელმწიფოებს არ სურდათ, სტრატეგიული მნიშვნელობის საკითხები - ქვეყნების უსაფრთხოება, საგარეო პოლიტიკა, საშინაო საქმეები და იუსტიციის საქმეები მიენდოთ კომისიისა და პარლამენტისთვის.
- იმის გათვალისწინებით, რომ ამ ორგანოების მოვალეობას წარმოადგენდა საერთო ევროპული ინტერესების მიხედვით მოქმედება და არა ეროვნული ინტერესების დაცვა, წევრი სახელმწიფოების წარმომადგენლები ვერ შეძლებდნენ, თავიანთი ინტერესების შესაბამისად, მოეხდინათ ზეგავლენა გადაწყვეტილების მიღებაზე.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

- მასტრიხტის ხელშეკრულების შედეგად, გაიზარდა ევროპარლამენტის ძალაუფლება, კერძოდ - თანაგადაწყვეტილების პროცედურის შემოღებით, ევროპარლამენტს მიენიჭა თანაბარი უფლება, საბჭოსთან ერთად მიეღო მონაწილეობა საკანონმდებლო პროცესის გარკვეულ სფეროებში.
- კომისიის მთლიანი შემადგენლობის დამტკიცებისთვის აუცილებელი გახდა ევროპარლამენტის თანხმობა. ევროპარლამენტთან შეიქმნა ომბუდსმენის ინსტიტუტი, რომელსაც მიეცა უფლება, შეემოწმებინა ევროკავშირის სამართლის დარღვევის ფაქტები.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

- 1997 წელს ამსტერდამში ხელმოწერილი ხელშეკრულება მოიცავს იმ საკითხებს, რომელზეც ვერ შეთანხმდნენ მასტრიხტში.
- ამ ხელშეკრულებაში გაითვალისწინეს, იყო მართლმსაჯულებისა და შინაგან საქმეებში თანამშრომლობის გაღრმავება.
- სავიზო რეჟიმები, სასაზღვრო კონტროლი, თავშესაფრის მიცემისა და იმიგრაციის პოლიტიკა, პოლიციისა და სასამართლო სისტემების თანამშრომლობა სამოქალაქო საკითხებში, ზოგადად ადამიანის უფლებათა და არაწევრი ქვეყნების უფლებათა დაცვა ევროპული გაერთიანების დამფუძნებელი ხელშეკრულების ფარგლებში მოექცა და ევროკავშირის კომპეტენციათა პირველ სვეტში გაერთიანდა.
- მართლმსაჯულებისა და შინაგან საქმეებში თანამშრომლობის სვეტში დარჩა პოლიციისა და სასამართლო სისტემების თანამშრომლობა სისხლის სამართლის საკითხებში.
- გაფართოვდა ევროპული გაერთიანების კომპეტენციები, საპოლიციო თანამშრომლობის გააქტიურების მიზნით - შეიქმნა ევროპული პოლიცია - ევროპოლი. მნიშვნელოვანი თანამდებობა, რომელიც ამსტერდამის ხელშეკრულებით შემოიღეს, არის - ევროკავშირის უმაღლესი წარმომადგენელი საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის საკითხებში, რომელიც, იმავედროულად, საბჭოს გენერალური მდივანიც იყო.

ევროკავშირის თავისებურებანი - უმთავრესი შეთანხმებების არსი

- ლისაბონის ხელშეკრულებამ (სრული სახელწოდებაა „ლისაბონის ხელშეკრულება ევროკავშირის შესახებ ხელშეკრულებასა და ევროპული გაერთიანების დამფუძნებელ ხელშეკრულებაში ცვლილებების შეტანის შესახებ“, 2007 წლის 13 დეკემბერს ხელი მოეწერა ლისაბონში და იგი ძალაში შევიდა 2009 წლის 1 დეკემბერს) დაარღვია სვეტების სისტემა.
- გაუქმდა მანამდე არსებული პირველი სვეტი, თუმცა მისი უფლებამოსილებები და ინსტიტუტები ზესახელმწიფოებრივი ხასიათის რჩებიან.
- ისინი გადაეცა ევროკავშირის ე.წ. პოსტლისაბონის სტრუქტურას ყოფილი მესამე სვეტის ელემენტებთან ერთად.
- ხელშეკრულებაში ამავედროულად შენარჩუნებულია სამთავრობათშორისო ხასიათის ყოფილი მეორე სვეტის ელემენტები.
- ეკონომიკურ და სხვა სფეროებში ევროკავშირი ზენაციონალურია, სხვა უმრავლეს სფეროებში კი, ისეთებში როგორცაა საგარეო პოლიტიკა, ევროკავშირი სამთავრობათშორისი ხასიათის სუბიექტია.

გამოყენებული ლიტერატურა

- გ. ჭელიძე, ე. ქარდავა, ზ. ბრაგვაძე, ევროპული ასოციაციის პროცესი საქართველოში, კავკასიის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ., 2020
- ჯონ მაკკორმიკი, ევროკავშირის პოლიტიკა, თბილისი, 2016
- Power in the EU: the supranational thesis - <https://www.futurelearn.com/info/courses/european-culture/0/steps/23521>
- Supranational - <https://www.investopedia.com/terms/s/supranational.asp>
- Renaud Dehousse, The New Supranationalism - <https://ecpr.eu/Filestore/paperproposal/281383a5-0285-4417-a613-eed8cd5d36bd.pdf>

გმადლობთ ყურადღებისათვის!

